

Vakdidactiek Nederlands (H002623)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 9.0 **Studietijd 270 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2026-2027

J (Jaar)	Nederlands	Gent	peer teaching	0.0u
			groepswerk	0.0u
			zelfstandig werk	0.0u
			werkcollege	0.0u
			hoorcollege	0.0u

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Desplenter, Youri	LW07	Verantwoordelijk lesgever
Corteville, Ine	LW07	Medewerker
De Bel, Lieve	LW07	Medewerker
Vanacker, Katrien	LW07	Medewerker

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodsessie
Educatieve Master of Science in de talen (afstudeerrichting taal- en letterkunde)	9	J
Educatieve Master of Science in de talen (afstudeerrichting toegepaste taalkunde)	9	J
Uitwisselingsprogramma taal-en letterkunde	9	J
Educatieve Master of Science in de talen (verkort traject) (afstudeerrichting taal- en letterkunde)	9	J
Educatieve Master of Science in de talen (verkort traject) (afstudeerrichting toegepaste taalkunde)	9	J
Educatieve Master of Science in de talen (verkort traject)	9	J

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

taal- en literatuuronderwijs, didactiek

Situering

Dit opleidingsonderdeel draagt bij tot de realisering van de basiscompetenties voor leraren en de opleidingscompetenties van de educatieve masteropleiding UGent, zoals opgenomen in de opleidingsfiche en geconcretiseerd in de competentiematrix, te consulteren op www.ugent.be/educatievemaster.

Inhoud

De leerinhouden sluiten aan bij de vakinhoudelijke vorming van de studenten in de bachelor- of masteropleiding.

In het theoretische gedeelte worden volgende algemene aspecten behandeld:

- Binnen het moedertaalonderwijs: taalvaardigheid, taalsysteem, taalgebruik, taaltechnologie, woordenschat, literatuur;
- Richtlijnen voor moedertaalonderwijs in het hoger secundair onderwijs, gebaseerd op recent onderzoek en visieteksten van onder meer <http://taalunie.org/> en <https://www.klascement.net/talen/thema/taaltrekkers-nederlands/>;
- Positie van het Nederlands als onderwijsvak (maatschappelijke positie, leerplannen en eindtermen);
- Vakliteratuur (lesmethodes, tijdschriften, enz.);
- Specifieke aandacht voor vraagstelling, instructietaal en taalondersteuning;
- Het vak Nederlands als ondersteuning bij de onderzoekscompetenties.

In het gedeelte oefeningen komen volgende onderwerpen aan bod:

- Analyseren en opstellen van lesvoorbereidingen met het oog op de stage;
- Didactische vaardigheden en richtlijnen voor klasmanagement bij het opzetten van leeromgevingen;
- Communicatievaardigheden in het algemeen en taalvaardigheden in het bijzonder;
- Vaardigheden in verband met differentiatie, evaluatie en remediëring;
- Academische vakinhouden vertalen in inhouden voor het onderwijs;
- Ontwikkeling van thematische lessenreeksen en goed uitgebouwde projecten;
- Diverse evaluatie- en toetsvormen binnen het vakgebied (portfolio voor de vaardigheden of literatuuronderwijs, zelfevaluatie, peerevaluaties, rubric ...).

Bovenstaande onderwerpen zullen zowel theoretisch als praktisch gekaderd worden tijdens de contactmomenten.

Bij de start van het academiejaar volgen studenten 3 hoorcolleges waarin de focus ligt op theoretische concepten en taaldidactische kaders. Deze kaders worden vervolgens in de vakdidactieken toegepast binnen het vakgebied. In geval van spreiding (bv. geïntegreerd traject eduma) volgen studenten deze drie sessies bij de start van de eerste vakdidactiek.

Begincompetenties

Studenten hebben de opleidingsonderdelen Nederlands van het eerste en tweede modeltrajectjaar gevolgd, of de eindcompetenties op een andere manier verworven.

Eindcompetenties

- 1 De studenten kunnen theoretische inzichten en specifieke domeinkennis naar de lespraktijk vertalen in gevarieerde activerende werkvormen, met aandacht voor evidence-geïnformeerde taaldidactiek. Ze hebben daarbij aandacht voor de meest optimale ondersteunende media.
- 2 De studenten hebben inzicht in de relatie tussen lesdoelstellingen enerzijds en eindtermen en leerplannen anderzijds.
- 3 De studenten hebben kennis van recente lesmethodes en vakinhoudelijke tijdschriften of sites met betrekking tot het vak Nederlands.
- 4 De studenten kunnen gevarieerde en activerende werkvormen aangepast aan het doelpubliek en met aandacht voor ondersteunende media en een rijke leeromgeving toepassen.
- 5 De studenten kunnen een krachtige taalleeromgeving ontwerpen die geïntegreerd aandacht besteedt aan taalvaardigheid, taalsysteem, taalgebruik, taaltechnologie, woordenschat, literatuur.
- 6 De studenten kunnen goed opgebouwde en inhoudelijk rijke lessenreeksen en (vakoverschrijdende) projecten samenstellen, met aandacht voor het leerplan, de voorkennis van de leerlingen en de doelstellingen. Ze houden hierbij rekening met de verschillende lesfasen (introductie-, instructie-, verwerkings-, vastzettings-, en/of evaluatiefase).
- 7 De studenten kunnen onderzoeksprojecten voor leerlingen in het secundair onderwijs opzetten.
- 8 De studenten kunnen vraagstelling en instructietaal correct inzetten binnen de praktijk en hierbij rekening houden met de beginsituatie van de leerlingen.
- 9 De studenten kunnen effectief differentiëren in instructie, ondersteuning en evaluatie, met aandacht voor taalzwakke en sterke leerlingen.
- 10 De studenten kunnen opdrachten en evaluatievormen ontwerpen en analyseren die taalontwikkeling in kaart brengen en ondersteunen.
- 11 De studenten kunnen de taalontwikkeling bevorderen in een betekenisvolle context met aandacht voor motivatie.
- 12 De studenten leren kritisch omgaan met taaltechnologische hulpmiddelen (beperkingen en ethische bezwaren) en ze kunnen op die manier hun leerlingen het wetenschappelijk en maatschappelijk belang van taaltechnologie doen inzien in vakken als 'Taalredactie en Taaltechnologie'/'Taalredactie en Communicatie'.
- 13 Studenten hebben inzicht in theoretische aspecten van taalverwerving en taaldidactiek, en vertalen dit inzicht naar de lespraktijk.
- 14 De studenten kunnen een onderzoekende houding aannemen: ze kunnen kritisch zijn, begrijpen, weten, delen en vernieuwen. Ze kunnen op die manier vernieuwende elementen aanwenden en aanbrengen.

- 15 De studenten kunnen een praktijkprobleem identificeren en helder formuleren; dat probleem vertalen in een onderzoeksvraag en deelvragen; een onderzoeksplan opstellen; data verzamelen, opslaan en verwerken; conclusies formuleren, evalueren en rapporteren.
- 16 De studenten kunnen correct en rijk taalgebruik hanteren, schriftelijk en mondeling. Ze hebben de nodige discipline om hun teksten na te lezen, zodat werkbladen en cursussen zonder fouten aan de leerlingen worden aangeboden. Ze kunnen die basishoudingen inzake taalbewustzijn en metacognitie ook bij leerlingen bevorderen.
- 17 De studenten streven blijvend naar het beheersen van de volgende attitudes: talige grondhouding, beslissingsvermogen, relationele gerichtheid, kritische ingesteldheid, leergierigheid, organisatievermogen, zin voor samenwerking, verantwoordelijkheidszin.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Groepswerk, Werkcollege, Hoorcollege, Zelfstandig werk, Peer teaching

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Elke week wordt een inhoudelijk relevant thema uit de onderwijspraktijk voorgesteld, zoals leesvaardigheid, schrijfvaardigheid of literatuuronderwijs. We bespreken vakdidactische theorievorming over deze onderdelen en daarna volgen concrete casussen uit de schoolpraktijk. De studenten worden verondersteld zich (begeleid) op de colleges voor te bereiden. Daarnaast volgen de studenten drie theoretische hoorcolleges in het eerste semester.

Met het groepswerk wordt gerefereerd aan het uitwerken van een project (in groep) in het kader van de jaarlijkse uitwisseling met UA en KU Leuven, in de vorm van een projectenbeurs.

Met de peer teaching wordt gerefereerd aan het geven van twee microlessen.

LIO-richtlijnen worden individueel met de studenten besproken.

Van dit opleidingsonderdeel worden geen lesopnames gemaakt.

Dit opleidingsonderdeel gaat uit van verantwoord gebruik van generatieve artificiële intelligentie (GAI). Tijdens de lessenreeks wordt toegelicht wat hieronder verstaan wordt.

Studiemateriaal

Type: Slides

Naam: nvt

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: nee

Beschikbaar op Ufora : Ja

Type: Reader

Naam: nvt

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: nee

Type: Handouts

Naam: nvt

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: nee

Referenties

- Witte, T. (2008). *Het oog van de meester*. Groningen: UOCC
- Hajer, M. & Meestringa, T. (2020). *Handboek taalgericht vakonderwijs*. Bussum: Coutinho
- Van den Branden, K. (2013). *Onderwijs voor de 21ste eeuw. Een boek voor leerkrachten en ouders*. Leuven: Acco
- Nederlandse Taalunie (2023). 'Samen sterk voor taalcompetentie. Actieplan voor de implementatie van 'Iedereen taalcompetent' in het onderwijs'. Den Haag:

Nederlandse Taalunie

- Valcke, M. (2023). *Krachtig voor de klas. Je onderwijs succesvol afstemmen op diverse groepen*. Gent: OWL Borgerhoff-Lamberigts.
- Vanhooren, S. & Wulftange, L. (2020). 'De taalcompetente leraar. Een referentiekader voor taalcompetenties van leraren in Nederland en Vlaanderen'. Den Haag: Nederlandse Taalunie
- D'Hoker, E. (2021). *Leerlingen en literatuur*. Tiel: Lannoo
- Schiepers, M. e. a. (2022). *Voluit taal. Didactiek Nederlands voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs*. Leuven: Borgerhoff & Lamberigts
- Dera, J. (2023). *Vaardig met vakinhoud*. Bussum: Coutinho.
- duikintaal.be/taaltrekkers/

De bovenstaande zijn suggesties tot verdere lectuur. Ze hoeven niet te worden aangekocht. Het lesmateriaal wordt (kosteloos) op Ufora aangeboden.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Studiebegeleiding gebeurt door de lesgevers.

Interactieve ondersteuning via Ufora.

Feedback via e-mail en Ufora, tijdens de contacturen of op afspraak.

Evaluatiemomenten

niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Participatie, Presentatie, Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

- Onder 'participatie' worden de twee peerteachings (microteachings) begrepen. De student ontvangt naderhand feedback van de peers en van de onderwijsdidactici.
- Onder 'werkstuk' wordt het uitwerken van een lessenreeks begrepen.
- Onder 'presentatie' wordt het project voor de projectenbeurs begrepen.
- Voor LIO's wordt de evaluatie individueel vastgelegd.

Eindscoreberekening

NPE (100%):

- participatie: 30%
- werkstuk 1: 20%
- werkstuk 2: 20%
- presentatie: 30%

Wanneer men niet deelneemt aan één of meer onderdelen van de evaluatie kan men niet meer slagen voor het geheel van het opleidingsonderdeel. Indien de eindscore in dat geval een cijfer van 10 of meer op twintig zou zijn, wordt dit teruggebracht tot het hoogste niet-delibereerbare cijfer (hoogstens 9/20).

Aanwezigheid in de lessen is verplicht. Wie ongegrond afwezig is, kan eveneens een niet-delibereerbare eindscore krijgen.

Aangezien aanwezigheid in de lessen verplicht is, kan dit vak vanaf lesweek 3 niet meer opgenomen worden in het curriculum.

Faciliteiten voor werkstudenten

Te bepalen in overleg met de verantwoordelijk lesgever (geldt ook voor LIO-studenten)